

RECHTSPRAAK EUROPA

NIEUWSBRIEF VAN HET GERECHTSHOF AMSTERDAM

Jaargang 3, no. 4 (april 2014)

IN ÉÉN [KLIK](#) VERBONDEN MET EUROPA

Deze nieuwsbrief bevat een overzicht van actuele rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU (arresten en conclusies) en van het Europees Hof voor de rechten van de mens over de maand maart 2014.

Deze nieuwsbrief wordt mogelijk gemaakt door het gerechtshof Amsterdam in samenwerking met het Landelijk Stafbureau (LSB) en wordt gepubliceerd op het weblog [European Courts](#) en op de [website](#) van het gerechtshof Amsterdam.

Kernredactie: Marc de Werd, Roel Andrea en Joanne Bik (LSB).

Vaste medewerkers: Robin Cozijnsen, Michiel Olthof, Menco Rasterhoff, Nienke de Visser, Mirjam Winkels

Copyright © 2014 Marc de Werd/gerechtshof Amsterdam

Volg RECHTSPRAAK EUROPA op twitter: [@EuropeanCourts](#)

INHOUDSOPGAVE

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

- VERBOD VAN FOLTERING (ART. 3)
- RECHT OP EEN EERLIJK PROCES (ART. 6)
- FAMILIELEVEN/PRIVACY (ART.8)
- VERBOD OP DISCRIMINATIE (ART.14)
- VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID (ART. 35)
- VERWIJZING NAAR DE GROTE KAMER (ART. 43)
- EIGENDOMSRECHT (ART.1, EERSTE PROTOCOL)
- NE BIS IN IDEM (ART.4, ZEVENDE PROTOCOL)
- ONTWIKKELINGEN SALDUZ

2.RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

- ARBEID
- BURGERSCHAP VAN DE UNIE
- CONSUMENTENRECHT
- EXTERNE BETREKKINGEN
- FISCALE BEPALINGEN
- GENEESMIDDELEN
- HANDVEST GRONDRECHTEN
- INSTITUTIONEEL RECHT
- INTELLECTUELE EIGENDOM
- JUSTITIËLE SAMENWERKING IN BURGERLIJKE ZAKEN
- LANDBOUW
- LUCHTVAART
- MEDEDINGING
- VERBLIJFSRECHT
- VERVOER
- VRIJ VERKEER

3. PREJUDICIELE VRAGEN UIT NEDERLAND

1. RECHTSPRAAK EUROPEES HOF VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

RECHTSPRAAK

STRAATSBURG

(Uitspraken over z.g. repeterende rechtsvragen, over de overschrijding van de redelijke termijn van art. 6 EVRM en zaken die eindigen in billijke genoegdoening blijven veelal buiten beschouwing. Uitspraken worden drie maanden na de uitspraakdatum definitief tenzij intern appel wordt ingesteld bij de Grote Kamer van het Hof.) Met een asterisk () is aangegeven welk belang het EHRM aan het arrest heeft toegekend, waarbij drie sterren worden gebruikt voor de belangrijkste uitspraken).*

VERBOD VAN FOLTERING (ART. 3)

ARREST* – Abdu t. Bulgarije – 11 maart 2014 – persbericht - arrest – strasbourg observers**

Klager, die op straat werd aangevallen door 2 mannen die 'vieze neger' tegen hem riepen, stelt dat de aanval jegens hem mogelijk een racistische oorzaak had maar dat de autoriteiten daar geen onderzoek naar wilden verrichten. Het hof oordeelt dat er aanwijzingen waren dat de aanval inderdaad te maken had met de etnische afkomst van klager en dat de autoriteiten daar onderzoek naar hadden moeten doen. Schending van artikel 3 en 14 EVRM.

ARREST – Öcalan t. Turkije – 18 maart 2014 – persbericht - arrest**

Öcalan, oprichter van de PKK (Koerdische Arbeiderspartij), een verboden organisatie in Turkije, klaagt voornamelijk over zijn veroordeling tot levenslange gevangenisstraf zonder mogelijkheid tot vervroegde invrijheidstelling en over zijn detentieomstandigheden (in het bijzonder zijn sociale isolement en de beperkingen in zijn communicatie met zijn familieleden en zijn advocaten).

Ten aanzien van een aantal aspecten van zijn klacht, zoals het gebrek aan communicatiemogelijkheden alsmede de aanhoudende ernstige moeilijkheden voor zijn bezoekers om toegang te krijgen tot de gevangenis, is het Hof van oordeel dat de detentieomstandigheden van klager tot 17 november 2009 een schending van artikel 3 vormden. Gelet op de komst van andere gedetineerden in de 'Imrali-gevangenis' en het toegenomen aantal bezoeken, is het Hof van oordeel dat ná die datum geen sprake meer was van een schending. Het hof oordeelt dat de angst van de Turkse overheid dat Öcalan contact zou opnemen met leden van de PKK gerechtvaardigd was en dat de beperkingen van klagers privé- en gezinsleven niet verder gingen dan noodzakelijk ter preventie van wanordelijkheden of het plegen van strafbare feiten. Voorts oordeelt het hof dat de afwezigheid van een evaluatiemechanisme bij de opgelegde levenslange gevangenisstraf

ook een schending van artikel 3 oplevert. Het Hof verwerpt de klacht van Öcalan dat zijn straf in de praktijk zwaarder is dan hem in beginsel is opgelegd.

RECHT OP EEN EERLIJK PROCES (ART. 6)

ARREST – Dilipak en Karaya t. Turkije – 4 maart 2014 – persbericht - arrest**

Twee journalisten zijn veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding wegens het schrijven van krantenartikelen die als beledigend jegens een (overleden) hoogwaardigheidsbekleder van het Turkse leger worden beschouwd. Het Hof is van oordeel dat nu de zittingen buiten hun aanwezigheid hebben plaatsgevonden, klagers niet de kans hebben gekregen deel te nemen aan de civiele procedure tegen hen of hun belangen daarin te verdedigen. Het hof overweegt dat de artikelen in kwestie deel uitmaakten van een debat over de politieke rol van het leger en dat de opmerkingen die de journalisten hierin hebben gemaakt duidelijk binnen de grenzen van het algemeen belang vielen. Ten slotte overweegt het hof dat het opvallend hoge bedrag aan schadevergoeding dat de journalisten moesten betalen niet alleen een afschrikwekkend effect zal hebben op klagers, maar op alle journalisten. Schending van artikel 6 en artikel 10.

ARREST* – Fazli Azlaner t. Turkije – 4 maart 2014 – persbericht - arrest**

Het hof neemt in deze (bestuursrechtelijke) zaak schending van artikel 6 aan. De appelinstantie was deels samengesteld uit dezelfde rechters die eerder in dezelfde zaak over dezelfde vraag hadden geoordeeld.

ARREST – Howald Moor e.a. t. Zwitserland – 11 maart 2014 – persbericht - arrest**

De zaak betreft de afwijzing van vorderingen tot schadevergoeding wegens verjaring. Klagers zijn nabestaanden van een werknemer die is overleden aan een kwaadaardige tumor ten gevolge van blootstelling aan asbest tijdens zijn werkzaamheden in het verleden. Het hof oordeelt dat deze verjaringstermijn het recht op een eerlijk proces van personen die lijden aan ziektes, waarvan wetenschappelijk is bewezen dat deze pas veel later gediagnostiseerd kunnen worden, schendt en oordeelt dat hiermee bij de berekening van de verjaringstermijn rekening gehouden dient te worden.

ARREST* – Beraru t. Roemenië – 18 maart 2014 – persbericht - arrest

Door een wetwijziging wordt tijdens de strafzaak tegen klager aan de enkelvoudige kamer van de rechtbank een tweede rechter toegevoegd. Door de enkelvoudige kamer zijn echter al getuigen ter zitting gehoord. Het Hof oordeelt dat de omstandigheid dat de tweede rechter de uitspraak heeft meegewezen, zonder dat hij zelf de getuigen heeft gehoord, op zichzelf geen schending van artikel 6 EVRM oplevert. Het Hof neemt in het onderhavige geval toch een schending van artikel 6 aan omdat (onder andere) de advocaten van klager geen deugdelijke toegang tot het dossier hebben gehad, zodat de procedure als geheel niet fair is geweest.

ARREST - Matytsina t. Rusland – 27 maart 2014 – persbericht - arrest**

Klaagster die een praktijk voor alternatieve geneeswijze heeft, is vervolgd omdat zij aan een ernstig psychotische cliënt een onjuiste behandeling aanbood. Klaagster stelt dat de wijze waarop in de strafprocedure gebruik is gemaakt van het deskundigenbewijs haar verdedigingsrechten heeft belemmerd. Zo is de verdediging niet betrokken geweest bij het opstellen van het deskundigenrapport dat een cruciale rol speelt in de zaak, is zij niet in staat gesteld de opsteller van het deskundigenrapport te horen en werd een contra-expertise door de Russische rechtbank niet toegestaan.

FAMILIELEVEN/PRIVACY (ART. 8)

ARREST – Biao t. Denemarken – 25 maart 2014 – persbericht - arrest**

De zaak betreft de klacht van een tot Deense burger genaturaliseerde Togolees en zijn Ghanese vrouw die zich niet samen in Denemarken mogen vestigen. De Deense overheid heeft de gezinshereniging geweigerd omdat klager en zijn echtgenote niet voldeden aan de eis dat zij geen sterkere banden met een ander land, Ghana in dit geval, mochten hebben dan met Denemarken (de zogenoemde “bindingsvoorwaarde”). Voorts richt de klacht zich op een wijziging in het Deense vreemdelingenrecht uit 2003, waarbij strengere eisen zijn gesteld aan de “bindingsvoorwaarde” in die zin dat aanvragers ten minste 28 jaar een Deens paspoort moeten hebben; hierdoor ontstaat een verschil in behandeling tussen personen die in Denemarken zijn geboren en anderen die pas later het Deens burgerschap hebben gekregen.

Het Hof overweegt dat de Deense autoriteiten een juiste afweging hebben gemaakt tussen enerzijds het algemene belang van effectieve immigratiecontrole en anderzijds verzoekers wens tot gezinshereniging. Ten aanzien van de klacht betreffende discriminatie overweegt het hof dat de beslissing om voor klager, die pas twee jaar de Deense nationaliteit heeft, geen uitzondering van de bindingsvoorwaarde te maken, niet als disproportioneel kan worden gezien in het licht van het doel van die regeling.

VERBOD OP DISCRIMINATIE (ART. 14)

ARREST* - Church of Jesus Christ of latter-day saints t. het Verenigd Koninkrijk – 4 maart 2014 – arrest - persbericht**

Een religieuze organisatie, die deel uitmaakt van de wereldwijde mormoonse kerk, wil in aanmerking komen voor een vrijstelling van de onroerende zaak belasting voor haar Preston-tempel. Het zou gaan om een openbare religieuze plek van verering (place of public religious worship).

De rechter wees het verzoek af omdat de toegang tot de tempel beperkt is tot leden van een besloten kring. De tempel is om die reden niet aan te merken als een openbare plek en komt daarom niet in aanmerking voor een vrijstelling. Geen schending van artikel 14 in samenhang met artikel 9 EVRM.

VOORWAARDEN VOOR ONTVANKELIJKHEID (ART. 35)

ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – VEB NCVB e.a. t. Nederland – 11 februari 2014 – Nederlandse zaak - beslissing

Het EHRM verklaart VEB c.s. niet-ontvankelijk:

a. Wat betreft de klacht inzake de procedure bij de Raad van State (fair trial, art. 6 lid 1 EVRM), omdat VEB c.s. het verzoekschrift niet tijdig bij het EHRM hebben ingediend (r.o. 30 e.v.).

b. Wat betreft de klacht inzake de inbreuk op het eigendomsrecht (art. 1 Eerste Protocol EVRM), omdat de procedure nog loopt bij de Hoge Raad (r.o. nr. 42 e.v.) en de nationale rechtsmiddelen nog niet zijn uitgeput.

VERWIJZING NAAR GROTE KAMER (ART. 43)

VERWIJZING van 24 maart 2014 – Saïd en Mohamed Bouyid t. België – persbericht – arrest van 21 november 2013

Twee Belgische broers beweren in het gezicht te zijn geslagen door politieagenten. Hun klacht hierover is volgens de broers onvoldoende onderzocht. De artikelen 3, 6 en 13 EVRM zouden zijn geschonden. Het Hof heeft geoordeeld, dat het slaan weliswaar onacceptabel was maar dat het een incident is geweest en er geen sprake was van een langdurige conflict tussen de familieleden en de politie-agenten.

VERWIJZING van 24 maart 2014 – Blokhin t. Rusland – persbericht – arrest van 14 november 2013

Het hof oordeelde eerder dat de voorlopige hechtenis van een 12 jarige jongen met geestelijke problemen, voor de duur van 30 dagen in een jeugdinrichting, onrechtmatig is geweest. De detentie diende geen redelijk doel en was niet nodig ter voorkoming van recidive (schending van art. 3 en 5). Daarnaast is er sprake van een schending van art. 6 nu de bekennende verklaring van de klager is afgelegd zonder rechtsbijstand en zonder dat de verdediging in staat is gesteld twee getuigen horen terwijl hun verklaringen de grond voor zijn detentie vormden.

EIGENDOMSRECHT (ART. 1, EERSTE PROTOCOL)

ARREST – Microintelect t. Bulgarije – 4 maart 2014 – persbericht - arrest**

Microintelect heeft contracten gesloten met o.a. een biljartclub en een speelhal voor de levering van alcoholische dranken. Bij een controle door de fiscale autoriteiten blijkt dat de betrokken clubs geen vergunning hebben voor de verkoop van alcoholische dranken. De alcoholische dranken waar Microintelect eigenaar van was worden in beslag genomen. Microintelect mocht in de Bulgaarse procedure niet interveniëren. Het EHRM concludeert dat sprake is van schending van artikel 1, Eerste Protocol (eigendomsrecht).

ARREST* - Vistins and Perepjolkins v. Latvia – 25 maart 2014 – **Grote kamer** - persbericht - arrest**

Het hof oordeelt dat de hoogte van de schadevergoeding die de Letse autoriteiten aan Vistins en Perepjolkins moeten betalen, voor de onteigening van land dat eerder in hun bezit was en dat bij de haven van Riga is betrokken, niet onjuist is. Volgens het hof zijn de Letse autoriteiten terecht niet overgegaan tot het betalen van een bedrag gelijk aan de waarde van de stukken land die gold voor het berekenen van de grondbelasting nu:

1. de marktwaarde van de grond niet objectief was vast te stellen,
2. op het land een erfdiensbaarheid rustte ten gunste van de haven en
3. klagers niet hebben geïnvesteerd in de ontwikkeling van het land en geen grondbelasting hebben betaald.

NE BIS IN IDEM (ART. 4, ZEVENDE PROTOCOL)

ARREST* – Grande Stevens e.a. t. Italië – 4 maart 2014 – persbericht - arrest

De zaak betreft de klachten van personen beschuldigd van marktmanipulatie tegen de hen opgelegde administratieve sanctie door de 'Consob' en de tegen hen ingestelde lopende strafprocedure. Het hof stelt vast dat met de later ingestelde strafprocedure het recht om niet tweemaal te worden bestraft zoals neergelegd in artikel 4 van protocol 7 is geschonden en dat de nog lopende procedures zo spoedig mogelijk dienen te worden gesloten. Met betrekking tot de procedure voor de 'Consob' overweegt het hof dat hoewel niet aan alle eisen van het recht op een eerlijk proces zijn voldaan, de uitspraak is herzien door een gerechtelijke instantie met volledige rechtsbevoegdheid. Nu hieraan voorafgaand echter geen openbare hoorzitting is gehouden, is het recht op een eerlijke en openbare behandeling binnen een redelijke termijn geschonden. Ten aanzien van één van de klagers, Mr. Grande Stevens, heeft het hof voorts vastgesteld dat hij op tijd is geïnformeerd omtrent de beschuldiging tegen hem en dat hij voldoende tijd had om zijn verdediging voor te bereiden en zich eventueel van rechtsbijstand te voorzien. Het hof overweegt tot slot dat hoewel de opgelegde sancties zwaar zijn, zij rechtmatig zijn in de zin van artikel 1 van protocol 1, waardoor het recht op bescherming van eigendom niet is geschonden.

ONTWIKKELINGEN SALDUZ

ARREST* – Smirnov t. Oekraïne – 13 maart 2014 – persbericht - arrest

Het hof oordeelt dat het recht van klager op een eerlijk proces is geschonden, nu hij weliswaar voorafgaand aan het politieverhoor schriftelijk afstand heeft gedaan van zijn recht op rechtsbijstand, maar hij enkele minuten daarvoor kenbaar had gemaakt dat hij bijstand

van een advocaat wenste zonder dat duidelijk is geworden waarom hij zo snel van gedachten was veranderd en zonder dat hem toegang tot een advocaat was verleend. Onder deze omstandigheden kan naar het oordeel van het hof niet gezegd worden dat klager ondubbelzinnig afstand heeft gedaan van zijn recht op rechtsbijstand.

2. RECHTSPRAAK GERECHT EN HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE

RECHTSPRAAK

LUXEMBURG

ARBEID

Zwangerschap

ARREST – 6 maart 2014 – Zaak C-595/12 – Napoli – persbericht – arrest

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Richtlijn 2006/54/EG – Gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep – Opleiding ter verkrijging van statuut van ambtenaar – Uitsluiting wegens langdurige afwezigheid – Afwezigheid als gevolg van zwangerschaps- en bevallingsverlof

Hof: Artikel 15 van richtlijn 2006/54/EG staat in de weg aan een nationale wettelijke regeling die om redenen van openbaar belang een vrouw met zwangerschaps- en bevallingsverlof uitsluit van een beroepsopleiding die een integrerend onderdeel van haar betrekking is en die deze vrouw moet volgen om aanspraak te kunnen maken op een definitieve aanstelling als ambtenaar en te profiteren van een verbetering van haar arbeidsvoorwaarden, doch haar tegelijkertijd waarborgt dat zij mag deelnemen aan de eerstvolgende opleiding, waarvan de datum echter onzeker is.

Artikel 14, lid 2, van richtlijn 2006/54 is niet van toepassing op een wettelijke regeling, die een bepaalde activiteit niet aan mannelijke werknemers voorbehoudt, maar voor werkneemsters die wegens verplicht zwangerschaps- en bevallingsverlof een beroepsopleiding niet volledig hebben kunnen volgen, de toegang tot die activiteit vertraagt. De bepalingen van de artikelen 14, lid 1, sub c, en 15 van richtlijn 2006/54 zijn voldoende duidelijk, nauwkeurig en onvoorwaardelijk om rechtstreekse werking te kunnen hebben.

ARREST – 18 maart 2014 – Zaak C-363/12 – Z – **Grote Kamer – persbericht – arrest-europa-nu – ECER nieuwsbericht – ECER nieuwsbericht over VN gehandicaptenverdrag**

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Richtlijn 2006/54/EG – Gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke werknemers – Wensmoeder die kind heeft gekregen dankzij draagmoederschapsovereenkomst – Weigering om haar aan zwangerschaps- en bevallingsverlof of adoptieverlof gelijkwaardig betaald verlof toe te kennen – Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap – Richtlijn 2000/78/EG – Gelijke behandeling in arbeid en beroep – Verbod van discriminatie op grond van handicap – Wensmoeder die geen kinderen kan krijgen – Bestaan van handicap – Geldigheid van richtlijnen 2006/54 en 2000/78

Hof: Er is geen sprake van discriminatie op grond van geslacht wanneer aan een werkneemster die als wensmoeder een kind heeft gekregen dankzij een draagmoederschapsovereenkomst geen aan zwangerschaps- en bevallingsverlof gelijkwaardig betaald verlof wordt toegekend. De toekenning van adoptieverlof aan een dergelijke wensmoeder valt niet binnen de werkingssfeer van die richtlijn.

Er is geen sprake van discriminatie op grond van handicap wanneer aan een werkneemster die geen kinderen kan krijgen en een beroep heeft gedaan op draagmoederschap geen aan zwangerschaps- en bevallingsverlof of adoptieverlof gelijkwaardig betaald verlof wordt toegekend. De geldigheid van die richtlijn kan niet worden getoetst aan het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap, maar die richtlijn moet zoveel mogelijk in overeenstemming met dat verdrag worden uitgelegd.

ARREST –18 maart 2014 – Zaak C-167/12 – CD – Grote Kamer – persbericht – arrest - ECER nieuwsbericht

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Richtlijn 92/85/EEG – Maatregelen ter bevordering van verbetering van veiligheid en gezondheid op werk van werkneemsters tijdens zwangerschap, na bevalling en tijdens lactatie – Artikel 8 – Wensmoeder die kind heeft gekregen dankzij draagmoederschapsovereenkomst – Weigering om haar bevallingsverlof toe te kennen – Richtlijn 2006/54/EG – Gelijke behandeling van werknemers en werkneemsters – Artikel 14 – Minder gunstige behandeling van wensmoeder wat toekenning van bevallingsverlof betreft

Hof: Lidstaten zijn niet gehouden bevallingsverlof uit hoofde van artikel 8 van richtlijn 92/85 toe te kennen aan een werkneemster in haar hoedanigheid van wensmoeder die een kind heeft gekregen dankzij een draagmoederschapsovereenkomst, ook niet wanneer zij dat kind na de geboorte eventueel borstvoeding geeft of het daadwerkelijk borstvoeding geeft.

Het feit dat een werkgever weigert bevallingsverlof toe te kennen aan een wensmoeder die een kind heeft gekregen dankzij een draagmoederschapsovereenkomst, vormt geen discriminatie op grond van geslacht.

Overgang onderneming

ARREST – 6 maart 2014 – Zaak C-458/12 – Amatori e.a. – arrest

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Overgang van ondernemingen – Behoud van rechten van werknemers – Richtlijn 2001/23/EG – Overgang van arbeidsbetrekkingen in geval van overgang krachtens overeenkomst van onderdeel van vestiging dat niet kan worden geïdentificeerd als autonome economische eenheid die reeds bestond op ogenblik van overgang

Hof: Een verkrijger van een deel van een onderneming dat geen functioneel autonome economische eenheid is, kan de vervreemder opvolgen in de arbeidsbetrekkingen. Ook kan de verkrijger de vervreemder opvolgen in de arbeidsbetrekkingen wanneer die vervreemder na de overgang van het deel van de betrokken onderneming een sterke overheersing uitoefent ten aanzien van de verkrijger.

Raamovereenkomst EVV, UNICE en CEEP

ARREST –13 maart 2014 – Zaak C-38/13 – Nierodzik – arrest

Prejudiciële verwijzing – Sociale politiek – Richtlijn 1999/70/EG – Raamovereenkomst EVV, UNICE en CEEP inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Clausule 4 – Begrip 'arbeidsvoorwaarden' – Opzegtermijn voor arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd – Verschil in behandeling met werknemers in vaste dienst

Hof: Clausule 4, punt 1, van de raamovereenkomst EVV, UNICE en CEEP inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, verzet zich tegen een nationale regeling die bepaalt dat arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd met een looptijd van meer dan zes maanden kunnen worden opgezegd met een vaste opzegtermijn van twee weken, ongeacht de anciënniteit van de betrokken werknemer, terwijl de duur van de opzegtermijn voor arbeidsovereenkomsten voor onbetaalde tijd is vastgelegd op basis van de anciënniteit van

de betrokken werknemer en kan variëren van twee weken tot drie maanden, wanneer deze twee categorieën van werknemers zich in vergelijkbare situaties bevinden.

ARREST –13 maart 2014 – Zaak C-190/13 – Márquez Samohano – arrest

Sociale politiek – Richtlijn 1999/70/EG – Raamovereenkomst EVV, UNICE en CEEP inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Universiteiten – Geassocieerde docenten – Opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Clausule 5, punt 1 – Maatregelen ter voorkoming van misbruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Begrip ‘objectieve redenen’ – Clausule 3 – Begrip ‘arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd’ – Sancties – Recht op vergoeding – Verschil in behandeling met werknemers in vaste dienst

Hof: Clausule 5 van de raamovereenkomst EVV, UNICE en CEEP inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd verzet zich niet tegen een nationale regeling op grond waarvan universiteiten opeenvolgende met geassocieerde docenten gesloten arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, kunnen verlengen zonder enige beperking aan de maximumduur en het aantal verlengingen van deze overeenkomsten, wanneer dergelijke overeenkomsten zijn gerechtvaardigd op basis van een objectieve reden in de zin van punt 1, sub a, van deze clausule, wat ter beoordeling van de verwijzende rechter staat.

BURGERSCHAP VAN DE UNIE

ARREST – 27 maart 2014 – Zaak C-322/13 – Grauel Rüffer – persbericht – arrest – European law blog

Burgerschap van de Unie – Discriminatieverbod – Regeling van taalgebruik in civiele zaken

Hof: De mogelijkheid om voor de civiele rechter van de provincie Bozen de Duitse taal te gebruiken mag niet worden beperkt tot Italiaanse staatsburgers die in die regio wonen. Integendeel, alle burgers van de Unie moeten over die mogelijkheid beschikken. De artikelen 18 VWEU en 21 VWEU verzetten zich tegen een nationale regeling die het recht om in civiele zaken die aanhangig zijn bij rechterlijke instanties van een lidstaat met zetel in een welbepaalde territoriale entiteit van die lidstaat, gebruik te maken van een andere dan de officiële staatstaal, enkel toekent aan staatsburgers van die staat die hun woonplaats in bedoelde territoriale entiteit hebben.

CONSUMENTENRECHT

ARREST –13 maart 2014 – Zaak C-52/13 – Posteshop – arrest – IE-forum

Prejudiciële verwijzing – Richtlijn 2006/114/EG – Begrippen ‘misleidende reclame’ en ‘vergelijkende reclame’ – Nationale regeling waarbij misleidende reclame en ongeoorloofde vergelijkende reclame als twee onderscheiden onrechtmatige gedragingen worden aangemerkt

Hof: Richtlijn 2006/114/EG heeft, wat de bescherming van handelaren betreft, betrekking op misleidende reclame en ongeoorloofde vergelijkende reclame als twee zelfstandige inbreuken. Misleidende reclame hoeft niet tegelijk ook ongeoorloofde vergelijkende reclame te zijn om te kunnen worden verboden en bestraft.

ARREST – 27 maart 2014 – Zaak C-565/12 – LCL Le Crédit Lyonnais – persbericht – arrest – blog consumentenrecht

Bescherming van consument – Kredietovereenkomsten voor consumenten – Richtlijn 2008/48/EG – Artikelen 8 en 23 – Precontractuele verplichting van kredietgever om kredietwaardigheid van kredietnemer te beoordelen – Nationale bepaling die verplicht om gegevensbestand te raadplegen – Verlies van recht op conventionele rente bij schending van deze verplichting – Doeltreffende, evenredige en afschrikkende werking van sanctie

Hof: Artikel 23 van richtlijn 2008/48/EG verzet zich tegen een nationale sanctieregeling op basis waarvan een kredietgever die niet voldoet aan zijn precontractuele verplichting om de

kredietwaardigheid van de kredietnemer te beoordelen aan de hand van het desbetreffende gegevensbestand, zijn recht op conventionele rente verliest, maar van rechtswege recht heeft op rente tegen de wettelijke rentevoet, die opeisbaar wordt vanaf de uitspraak van een rechterlijke beslissing waarbij de kredietnemer wordt veroordeeld tot terugbetaling van de uitstaande schuld, en die bovendien wordt verhoogd met vijf punten indien deze zijn schuld niet binnen een termijn van twee maanden vanaf de uitspraak heeft afgelost, wanneer de verwijzende rechter vaststelt dat de bedragen die de kredietgever effectief kan ontvangen na toepassing van deze sanctie, in een geval zoals dat van het hoofdgeding, waarin het kapitaal van de uitstaande lening wegens de tekortkoming van de kredietnemer onmiddellijk opeisbaar is, niet beduidend lager zijn dan de bedragen waarop hij recht zou hebben indien hij deze verplichting wel was nagekomen.

EXTERNE BETREKKINGEN

Bevriezing van tegoeden

ARREST – 12 maart 2014 – Zaak T-202/12 – Al Assad/Raad – persbericht – arrest

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – Beperkende maatregelen tegen Syrië – Bevriezing van tegoeden – Plaatsing van particulier op lijsten van personen voor wie beperkende maatregelen gelden – Persoonlijke banden met leden van regime – Rechten van verdediging – Eerlijk proces – Motiveringsplicht – Bewijslast – Recht op effectieve rechterlijke bescherming – Evenredigheid – Eigendomsrecht – Recht op privéleven

Gerecht: Het gerecht bevestigt de plaatsing van mevrouw Bouchra (aka Bushra) Al-Assad, de zuster van de Syrische President Al-Assad, op de lijst met personen die onderworpen zijn aan de beperkende maatregelen die tegen Syrië zijn genomen. Ondanks de dood van haar man, kon de familieband tussen de zus en haar broer voor de Raad voldoende zijn om haar te beschouwen als gelieerd aan de leiders van Syrië. Het beroep wordt verworpen.

ARREST – 21 maart 2014 – Zaak T-306/10 – Yusef / Commissie – arrest

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – Beperkende maatregelen ten aanzien van met Osama bin Laden, Al Qaida-netwerk en Taliban verbonden personen en entiteiten – Verordening (EG) nr. 881/2002 – Bevriezing van tegoeden en economische middelen van persoon ten gevolge van zijn plaatsing op door orgaan van Verenigde Naties opgestelde lijst – Sanctiecomité – Daaropvolgende opname in bijlage I bij verordening 881/2002 – Weigering van Commissie deze opname teniet te doen – Beroep wegens nalaten – Grondrechten – Recht om te worden gehoord, recht op effectieve rechterlijke controle en recht op eerbiediging van eigendom

Gerecht: Door te verzuimen de proceduregebreken en de materiële onregelmatigheden in verband met de bevriezing van de tegoeden van Hani El Sayyed Elsebai Yusef te verhelpen, is de Europese Commissie haar verplichtingen op grond van verordening (EG) nr. 881/2002 niet nagekomen.

FISCALE BEPALINGEN

Douane

ARREST – 13 maart 2014 – Gevoegde zaken C-29/13 en C-29/30 – Global Trans Lodzhistik – arrest

Prejudiciële verwijzing – Communautair douanewetboek – Artikelen 243 en 245 – Verordening (EEG) nr. 2454/93 – Artikel 181 bis – Voor beroep vatbaar besluit – Ontvankelijkheid van beroep in rechte wanneer niet eerst administratief beroep is ingesteld – Beginsel van eerbiediging van recht van verweer

Hof: Een besluit, dat strekt tot herziening van de douanewaarde van goederen, met daaruï voortvloeiend een mededeling aan de aangever van een aanvullende btw-schuld, vormt enerzijds een voor beroep vatbare handeling in de zin van artikel 243 van verordening nr. 2913/92. Anderzijds verzet artikel 245 van verordening nr. 2913/92, zich niet tegen een

ationale wettelijke regeling, die in twee afzonderlijke beroepsprocedures voorziet om tegen besluiten van de douaneautoriteiten op te komen, wanneer deze regeling noch het gelijkwaardigheidsbeginsel noch het doeltreffendheidsbeginsel schendt.

BTW

ARREST –13 maart 2014 – Zaak C-107/13 – FIRIN – arrest – “Herziening btw-af trek zodra prestatie niet doorgaat” (Taxence)

Gemeenschappelijk stelsel van belasting over toegevoegde waarde – Aftrek van voorbelasting – Vooruitbetalingen – Weigering om aftrek toe te staan – Fraude – Herziening van aftrek wanneer belastbare handeling niet wordt verricht – Voorwaarden

Hof: De artikelen 65, 90, lid 1, 168, sub a, 185, lid 1, en 193 van richtlijn 2006/112/EG vereisen dat de aftrek van de btw door de ontvanger van een factuur die is opgesteld met het oog op de vooruitbetaling voor de levering van goederen, wordt herzien wanneer die levering uiteindelijk niet plaatsvindt, ook al zou de leverancier die belasting nog steeds moeten betalen en de vooruitbetaling niet hebben terugbetaald.

ARREST –13 maart 2014 – Zaak C-464/12 – ATP PensionService – arrest

Zesde btw-richtlijn – Vrijstellingen – Artikel 13, B, sub d, punten 3 en 6 – Gemeenschappelijke beleggingsfondsen – Bedrijfspensioenregelingen – Beheer – Handelingen betreffende deposito's, rekening-courantverkeer, betalingen, overmakingen

Hof: Pensioenfondsen kunnen onder artikel 13, B, sub d, punt 6, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) vallen wanneer zij worden gefinancierd door de pensioenontvangers, het spaargeld wordt belegd volgens het beginsel van risicospreiding en het beleggingsrisico wordt gedragen door de leden van het pensioenfonds. In dit opzicht is van weinig belang dat de bijdragen door de werkgever worden gestort, het bedrag ervan is vastgelegd in collectieve overeenkomsten tussen de werkgeversorganisaties en de vakbonden, het spaargeld op diverse financiële wijzen kan worden terugbetaald, de bijdragen volgens de regels inzake de inkomstenbelasting aftrekbaar zijn of een ondergeschikt verzekeringselement eraan kan worden toegevoegd.

Het begrip „beheer van gemeenschappelijke beleggingsfondsen” omvat diensten waarmee een instelling de rechten van de leden van pensioenfondsen materialiseert door accounts aan te maken en de gestorte bijdragen op hun account in het systeem van de pensioenregelingen te boeken. Dit begrip ziet mede op diensten in verband met de boekhouding en de verstrekking van informatie over de rekeningen, die worden bedoeld in bijlage II bij richtlijn 85/611/EEG (icbe's).

De in artikel 13, B, sub d, punt 3, van de Zesde richtlijn (77/388) voorziene vrijstelling van btw voor handelingen betreffende betalingen en overmakingen is van toepassing op diensten waarmee een instelling de rechten van de leden van een pensioenfonds materialiseert doordat voor deze leden een account in het systeem van de pensioenregelingen wordt aangemaakt en de bijdragen van deze leden op hun account worden geboekt, alsmede op handelingen die aan deze diensten ondergeschikt zijn of samen met deze diensten één enkele economische prestatie vormen.

ARREST – 6 maart 2014 – Gevoegde zaken C-606/12 en C-607/12 – Dresser Rand – arrest

Prejudiciële verwijzing – Fiscale bepalingen – Btw – Richtlijn 2006/112/EG – Artikel 17, lid 2, sub f – Voorwaarde dat goed opnieuw wordt verzonden naar lidstaat waarvandaan het oorspronkelijk was verzonden of vervoerd

Hof: De verzending of het vervoer van een goed kan niet als overbrenging naar een andere lidstaat worden aangemerkt, wanneer dat goed na bewerking in de lidstaat van aankomst van de verzending of het vervoer opnieuw wordt verzonden naar de belastingplichtige in de lidstaat waarvandaan het oorspronkelijk was verzonden of vervoerd.

ARREST –20 maart 2014 – Zaak C-139/12 – Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona – arrest

Prejudiciële verwijzing – Zesde btw-richtlijn – Vrijstellingen – Handelingen die betrekking hebben op verkoop van effecten en leiden tot eigendomsovergang van onroerend goed – Heffing van andere indirecte belasting dan btw – Artikelen 49 VWEU en 63 VWEU – Zuiver interne situatie

Hof: De Zesde richtlijn (77/388/EEG) verzet zich niet tegen een bepaling van nationaal recht op grond waarvan over de verwerving van een meerderheidsdeelneming in een vennootschap waarvan de activa voornamelijk uit onroerend goed bestaan, een andere indirecte belasting dan de btw wordt geheven.

ARREST –13 maart 2014 – Zaak C-107/13 – FIRIN – arrest

Gemeenschappelijk stelsel van belasting over toegevoegde waarde – Aftrek van voorbelasting – Vooruitbetalingen – Weigering om aftrek toe te staan – Fraude – Herziening van aftrek wanneer belastbare handeling niet wordt verricht – Voorwaarden

Hof: De richtlijn betreffende het gemeenschappelijke stelsel van btw moet aldus worden uitgelegd dat de aftrek van die belasting wordt herzien als de levering uiteindelijk niet plaatsvindt, ook al zou de leverancier die belasting nog steeds moeten betalen en de vooruitbetaling niet hebben terugbetaald.

ARREST –13 maart 2014 – Zaak C-204/13 – Malburg – arrest

Fiscaliteit – Belasting over de toegevoegde waarde – Ontstaan en omvang van recht op aftrek – Ontbinding van vennootschap door vennoot – Verwerving van deel van clientèle van deze vennootschap – Inbreng in natura in andere vennootschap – Voorbelasting – Mogelijkheid tot aftrek

Hof: Gelet op het beginsel van neutraliteit van de btw, kan een vennoot van een burgerrechtelijke vennootschap van belastingconsulenten, die een deel van de clientèle verwerft met als enig doel de clientèle onmiddellijk daarop om niet voor bedrijfsgebruik ter beschikking te stellen van een nieuw opgerichte burgerrechtelijke vennootschap van belastingconsulenten waarin deze vennoot meerderheidsaandeelhouder is, zonder dat deze clientèle evenwel wordt ingebracht in het vermogen van de nieuw opgerichte vennootschap, geen aanspraak maken op aftrek van de over de verkrijging van de betrokken clientèle betaalde voorbelasting.

ARREST –13 maart 2014 – Zaak C-366/12 – Klinikum Dortmund – arrest

Prejudiciële verwijzing – Zesde btw-richtlijn – Vrijstellingen – Artikel 13, A, lid 1, sub b – Goederenleveringen – Verstrekking van cytostatica in kader van ambulante verzorging – Prestaties verricht door verschillende belastingplichtigen – Artikel 13, A, lid 1, sub c – Verzorging – Geneesmiddelen voorschreven door arts die als zelfstandige werkzaam is in ziekenhuis – Nauw samenhangende handelingen – Bij verzorging bijkomstige prestaties – Materieel en economisch onlosmakelijk verbonden handelingen

Hof: Een levering van goederen, zoals de in het hoofdgeding aan de orde zijnde cytostatica die in het kader van een ambulante kankerbehandeling zijn voorgeschreven door artsen die als zelfstandigen in een ziekenhuis werkzaam zijn, kan niet worden vrijgesteld van de btw, tenzij deze levering materieel en economisch onlosmakelijk is verbonden met de hoofddienst van medische verzorging, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

ARREST –13 maart 2014 – Zaak C-599/12 – Jetair en BTW- eenheid BTWE Travel4you – arrest

Btw – Bijzondere regeling voor reisbureaus – Handelingen buiten de Europese Unie – Zesde richtlijn 77/388/EEG – Artikel 28, lid 3 – Richtlijn 2006/112/EG – Artikel 370 – „Standstill“-clausule – Wijziging van nationale wetgeving tijdens omzettingsperiode

De op 1 januari 1978 van kracht geworden Zesde Richtlijn bevatte een standstillbepaling, die inhield dat lidstaten reizen met een bestemming buiten de EU slechts mochten belasten indien ze vóór de inwerkingtreding van de Richtlijn reeds belast werden. In de periode tussen 13 juni 1977 en 1 januari 1978 voerde België een btw-plicht in voor dergelijke reizen, terwijl die voorheen niet werden belast.

Hof: De Zesde richtlijn 77/388/EEG verzet zich niet tegen de invoering door een lidstaat, vóór 1 januari 1978, tijdens de omzettingperiode van de Zesde richtlijn (77/388), van een bepaling tot wijziging van de bestaande wetgeving waarbij handelingen van reisbureaus met betrekking tot reizen buiten de Europese Unie aan de btw worden onderworpen.

Een lidstaat schendt de richtlijn niet door diensten van reisbureaus die betrekking hebben op reizen buiten de Europese Unie, niet gelijk te stellen aan vrijgestelde handelingen van tussenpersonen en deze diensten te onderwerpen aan de btw, indien zij in de betrokken lidstaat op 1 januari 1978 werden belast.

De richtlijn schendt het recht van de Unie niet door de lidstaten de mogelijkheid te bieden diensten van reisbureaus in verband met reizen buiten de Europese Unie te blijven belasten. Een lidstaat schendt het recht van de Unie, inzonderheid het gelijkheidsbeginsel, het evenredigheidsbeginsel en het beginsel van fiscale neutraliteit, niet door reisbureaus anders te behandelen dan tussenpersonen en door een regel te stellen waardoor diensten die betrekking hebben op reizen buiten de Europese Unie, enkel worden belast indien zij worden verleend door die reisbureaus, maar niet indien zij worden verleend door tussenpersonen.

ARREST – 27 maart 2014 – Zaak C-151/13 – Le Rayon d'Or – arrest

Prejudiciële verwijzing – Fiscale bepalingen – Btw – Werkingssfeer – Bepaling van maatstaf van heffing – Begrip „subsidie die rechtstreeks met de prijs verband houdt” – Betaling van forfait door nationale zorgverzekering aan instellingen voor huisvesting van afhankelijke ouderen

Hof: Een forfaitaire betaling als het „zorgforfait” dat in het hoofdgeding aan de orde is, is de tegenprestatie voor de zorg die een instelling voor de huisvesting van afhankelijke ouderen onder bezwarende titel aan zijn bewoners verstrekt, die uit dien hoofde dus binnen de werkingssfeer van de btw valt.

ARREST – 13 maart 2014 – Zaak C-155/13 – SICES e.a. – arrest

Landbouw – Verordening (EG) nr. 341/2007 – Artikel 6, lid 4 – Tariefcontingenten – Chinese knoflook – Invoercertificaten – Niet-overdraagbaarheid van rechten voortvloeiend uit bepaalde invoercertificaten – Omzeiling – Misbruik van recht

Hof: Artikel 6, lid 4, verzet zich in beginsel niet verzet tegen transacties waarmee een importeur, die houder is van certificaten voor invoer tegen verlaagd tarief, goederen koopt buiten de Europese Unie – van een marktdeelnemer die zelf traditioneel importeur is in de zin van artikel 4, lid 2, van die verordening maar zijn eigen certificaten voor invoer tegen verlaagd tarief heeft opgebruikt – en deze goederen vervolgens, na ze te hebben ingevoerd in de Unie, aan diezelfde marktdeelnemer doorverkoopt. Wanneer dergelijke transacties evenwel kunstmatig in het leven zijn geroepen met als voornaamste doel om te profiteren van het preferentiële tarief, leveren zij misbruik van recht op.

GENEESMIDDELEN

ARREST –13 maart 2014 – Zaak C-512/12 – Octapharma France – arrest

Harmonisatie van wetgevingen – Richtlijn 2001/83/EG – Richtlijn 2002/98/EG – Werkingssfeer – Labiel bloedproduct – Plasma dat door middel van industrieel procedé wordt vervaardigd – Gelijktijdige of exclusieve toepassing van richtlijnen – Mogelijkheid voor lidstaat om voor plasma strengere regeling vast te stellen dan voor geneesmiddelen

Hof: Voor transfusie bestemd plasma dat is bereid uit volbloed en door middel van een industrieel procedé wordt vervaardigd, valt ingevolge artikel 109 van richtlijn 2001/83 binnen de werkingssfeer van richtlijn 2002/98 wat het inzamelen en testen van dit plasma betreft,

en binnen de werkingssfeer van richtlijn 2001/83, wat het bewerken, opslaan en distribueren ervan betreft, mits het voldoet aan de definitie van geneesmiddel van artikel 1, punt 2, van voormelde richtlijn.

Nationale voorschriften die voor plasma dat door middel van een industrieel procedé wordt vervaardigd, voorzien in een strengere regeling dan die welke geldt voor geneesmiddelen, kunnen uitsluitend worden gehandhaafd of ingevoerd voor zover zij het inzamelen en testen van dit plasma betreffen.

HANDVEST GRONDRECHTEN

ARREST - Siragusa - 6 maart 2014 - Zaak C-206/13 – arrest – ECER nieuwsbericht – European law blog

Prejudiciële verwijzing – Handvest van de grondrechten van de Europese Unie – Algemene beginselen van Unierecht – Ten uitvoer brengen van Unierecht – Werkingssfeer van Unierecht – Voldoende nauw verband – Geen – Onbevoegdheid van het Hof

Dit arrest is een vervolg op het Akerberg-arrest. Het Hof geeft criteria om te bepalen of een zaak en voldoende nauwe band heeft met het EU-recht en of deze valt binnen de reikwijdte van het Handvest.

Hof: Het Hof van Justitie van de Europese Unie is niet bevoegd om de door het Tribunale amministrativo regionale per la Sicilia (Italië) gestelde vraag te beantwoorden.

CONCLUSIE A-G JÄÄSKINEN – 13 maart 2014 – Zaak C-562/12 – Liivimaa Lihaveis – conclusie

Verordening (EG) nr. 1083/2006 – Verordening (EG) nr. 1080/2006 – Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling – Bevoegdheden Comité van toezicht voor een operationeel programma ter bevordering van Europese territoriale samenwerking – Gezamenlijk programma van twee lidstaten – Verdeling van verantwoordelijkheden tussen het Comité van toezicht en de managementautoriteit van het programma – Verbod van rechterlijke toetsing van besluiten van het Comité van toezicht – Artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Unie – Begrip uitvoering van Unierecht – Handelingen van organen of instanties van de Unie in zin van artikel 263 VWEU – Toetsbare handelingen – Nationale procedurele autonomie – Beginselen van doeltreffendheid en van gelijkwaardigheid

A-G: Het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie vereisen dat een aanvrager tegen de afwijzing van een steunaanvraag bij het EFRO, het ESF en het Cohesiefonds, moet kunnen opkomen bij een rechterlijke instantie in de lidstaat die verantwoordelijk is voor het beheer van het programma. De verwijzende rechter bepaalt welke voorschriften en beginselen van nationaal recht de toegang tot die rechter regelen, mits deze voldoen aan de uit de beginselen van gelijkwaardigheid en effectieve rechterlijke bescherming voortvloeiende vereisten.

INTELLECTUELE EIGENDOM

ARREST – 6 maart 2014 – Zaak C-409/12 – Backaldrin Österreich The Kornspitz Company – arrest – IE-forum

Merken – Richtlijn 2008/95/EG – Artikel 12, lid 2, sub a – Vervallenverklaring – Merk dat door toedoen of nalaten van merkhouder tot in handel gebruikelijke benaming is geworden van waar of dienst waarvoor het is ingeschreven – Perceptie van woordteken ‚KORNSPITZ‘ door verkopers enerzijds en eindverbruikers anderzijds – Enkel verlies van onderscheidend vermogen uit oogpunt van eindverbruikers

Hof: De houder van een merk kan de door dit merk verleende rechten verliezen voor een waar waarvoor het merk is ingeschreven wanneer het merk door toedoen of nalaten van deze houder louter uit het oogpunt van de eindverbruikers ervan de gebruikelijke benaming voor deze waar is geworden.

Als „nalaten” in de zin van artikel 12, lid 2, sub a, van richtlijn 2008/95 kan worden aangemerkt het feit dat de houder van een merk de verkopers niet ertoe aanzet om dit merk meer te gebruiken bij de verkoop van een waar waarvoor het merk is ingeschreven.

Voor de vervallenverklaring van een merk is niet vereist dat wordt nagegaan of alternatieve benamingen bestaan voor een waar waarvan dit merk de in de handel gebruikelijke benaming is geworden.

ARREST – 27 maart 2014 – Zaak C-314/12 – UPC Telekabel Wien – persbericht – arrest – IE forum – consumentenrecht blog – IE-forum – website BREIN

Prejudiciële verwijzing – Harmonisatie van wetgevingen – Auteursrecht en naburige rechten – Informatiemaatschappij – Richtlijn 2001/29/EG – Website waarop cinematografische werken voor publiek beschikbaar worden gesteld zonder toestemming van houders van naburig rechten – Artikel 8, lid 3 – Begrip ‘tussenpersonen wier diensten door derde worden gebruikt om inbreuk te maken op auteursrechten of naburige rechten’ – Internetprovider – Beschikking voor internetprovider houdende verbod om zijn klanten toegang tot website te verschaffen – Afweging van grondrechten

De website met de domeinnaam kino.to bood gebruikers op grote schaal de mogelijkheid om auteursrechtelijk beschermde films te bekijken. UPC Telekabel Wien is een grote Oostenrijkse internetprovider. Zij staat in geen enkele rechtsverhouding tot de exploitanten van de website kino.to en heeft hen internettoegang noch opslagruimte ter beschikking gesteld. Volgens de verwijzende rechter kan echter met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid worden aangenomen dat individuele klanten van UPC Telekabel gebruik hebben gemaakt van het aanbod van kino.to. Staat het EU-recht toe dat de internetprovider wordt gesommeerd de toegang tot de betrokken website te blokkeren?

Hof: Een internetprovider kan worden gelast zijn klanten de toegang te blokkeren tot een website die inbreuk maakt op het auteursrecht. Een dergelijk bevel en de uitvoering ervan moeten echter een billijk evenwicht tussen de betrokken grondrechten verzekeren.

Richtlijn 2001/29 moet aldus worden uitgelegd dat een persoon die zonder toestemming van de rechthebbende op een website beschermde werken voor het publiek beschikbaar stelt in feite gebruikmaakt van de internetprovider van de personen die zich toegang tot deze werken verschaffen, als gevolg waarvan deze internetprovider kan worden aangemerkt als tussenpersoon in de zin van artikel 8, lid 3, van richtlijn 2001/29.

JUSTITIËLE SAMENWERKING IN BURGERLIJKE ZAKEN

ARREST – 13 maart 2014 – Zaak C-548/12 – Brogsitter – arrest

Ruimte van vrijheid, veiligheid en recht – Rechterlijke bevoegdheid in burgerlijke en handelszaken – Verordening (EG) nr. 44/2001 – Bijzondere bevoegdheden – Artikel 5, punten 1 en 3 – Civielrechtelijke aansprakelijkheidsvordering – Vordering uit overeenkomst of uit onrechtmatige daad

Hof: Civielrechtelijke aansprakelijkheidsvorderingen die naar nationaal recht vorderingen uit onrechtmatige daad zijn, moeten niettemin worden geacht voort te vloeien uit „verbintenissen uit overeenkomst” in de zin van artikel 5, punt 1, sub a, van verordening (EG) nr. 44/2001 indien de verweten gedraging kan worden beschouwd als niet-nakoming van de contractuele verbintenissen zoals deze kunnen worden bepaald aan de hand van het voorwerp van de overeenkomst.

LUCHTVAART

ARREST – 18 maart 2014 – Zaak C-628/11 – International Jet Management – Grote Kamer – arrest – ECER nieuwsbericht – European law blog

Prejudiciële verwijzing – Artikel 18 VWEU – Verbod van elke discriminatie op grond van nationaliteit – Commerciële vluchten van derde land naar lidstaat – Wettelijke regeling van lidstaat die bepaalt dat luchtvaartmaatschappijen van Unie die niet over door die staat afgegeven exploitatievergunning beschikken, vergunning moeten verkrijgen voor elke vlucht vanuit derde land

Hof: Artikel 18 VWEU verzet zich tegen een wettelijke regeling van een lidstaat die op straffe van een geldboete voorschrijft dat een luchtvaartmaatschappij die over een in een andere lidstaat verleende exploitatievergunning beschikt, niet-geregelde privévluchten vanuit derde landen naar eerstgenoemde lidstaat slechts mag uitvoeren indien zij van deze lidstaat een

vergunning heeft verkregen om zijn luchtruim binnen te vliegen, terwijl een dergelijke vergunning niet wordt verlangd van luchtvaartmaatschappijen die beschikken over een door eerstgenoemde lidstaat verleende exploitatievergunning, en die voorts bepaalt dat die vergunning enkel wordt verleend indien een verklaring wordt overgelegd waaruit blijkt dat de luchtvaartmaatschappijen waaraan door eerstgenoemde staat een exploitatievergunning is verleend, niet bereid of niet in staat zijn om de betrokken vluchten uit te voeren.

MEDEDINGING

ARREST – 27 maart 2014 – Zaak C- 612/12 P – Ballast Nedam / Commissie – Nederlandse zaak – persbericht – arrest

Hogere voorziening – Mededinging – Mededingingsregelingen – Nederlandse markt van wegenbouwbitumen – Vaststelling van brutoprijs van wegenbouwbitumen – Vaststelling van korting voor wegenbouwers – Verordening (EG) nr. 1/2003 – Artikel 27 – Rechten van de verdediging – Verlaging van geldboete

Hof: De geldboete die aan Ballast Nedam voor haar deelneming aan de mededingingsregeling op de markt van wegenbouwbitumen in Nederland is opgelegd, wordt verlaagd van 4,65 naar 3,45 miljoen EUR.

SOCIALE ZEKERHEID

ARREST –20 maart 2014 – Zaak C-255/13 – I – arrest

Coördinatie van socialezekerheidsstelsels – Artikelen 19 en 20 van verordening (EG) nr. 883/2004 – Begrippen ‚verblijfplaats‘ en ‚woonplaats‘ – Artikel 11 van verordening (EG) nr. 987/2009 – In een lidstaat woonachtige burger die tijdens vakantie in een andere lidstaat een ernstige aandoening oploopt – Verblijf in de andere lidstaat gedurende ruim elf jaar vanwege deze aandoening en niet-beschikbaarheid van behandeling in de eerste lidstaat

Hof: Een gedwongen verblijf van ruim elf jaar van een verzekerde in een andere lidstaat dan de woonstaat wegens een ernstige ziekte die voor het eerst is opgetreden terwijl deze persoon in die lidstaat met vakantie was, daarbij gevoegd de omstandigheid dat deze persoon wegens zijn acute medische toestand en de nabijheid van gespecialiseerde medische zorg feitelijk verplicht was om fysiek in die lidstaat te verblijven gedurende deze periode, heeft op zichzelf niet tot gevolg dat de betrokkene niet meer kan worden geacht in de lidstaat van behandeling alleen maar te verblijven. De verwijzende rechter moet de woonplaats van deze persoon vaststellen op basis van een algemene beoordeling van alle relevante omstandigheden, waaronder de vraag of de betrokkene op medische gronden genoodzaakt is verder in de behandelingsstaat te verblijven.

VERBLIJFSRECHT

Derdelanders

ARREST –12 maart 2014 – Zaak C-456/12 – O – Grote Kamer – Nederlandse zaak – persbericht – arrest

Richtlijn 2004/38/EG – Artikel 21, lid 1, VWEU – Recht van vrij verkeer en verblijf op grondgebied van lidstaten – Begunstigden – Verblijfsrecht van derdelander die familielid is van burger van de Unie, in lidstaat van nationaliteit van die burger – Terugkeer van burger van de Unie naar die lidstaat na verblijven van korte duur in andere lidstaat

In deze zaken gaat het om de vraag in welke omstandigheden een derdelander, partner of familielid van een EU-burger, beroep kan doen op een verblijf (met de EU-burger) in een ander EU-land om een verblijfstitel te verkrijgen.

Hof: In een situatie waarin een burger van de Unie met een derdelander een gezinsleven heeft opgebouwd of bestendigd tijdens een daadwerkelijk verblijf, in een andere lidstaat dan

die waarvan hij de nationaliteit bezit, vindt richtlijn 2004/38 naar analogie toepassing wanneer die burger van de Unie met het betrokken familielid terugkeert naar zijn lidstaat van oorsprong. Bijgevolg mogen de voorwaarden voor toekenning van een afgeleid verblijfsrecht aan de derdelander die familielid van deze burger van de Unie is, in de lidstaat van oorsprong van die burger in beginsel niet strenger zijn dan die welke in die richtlijn zijn gesteld voor de toekenning van een afgeleid verblijfsrecht aan een derdelander die familielid is van een burger van de Unie die zijn recht van vrij verkeer en verblijf heeft uitgeoefend door zich te vestigen in een andere lidstaat dan die van zijn nationaliteit.

ARREST – 12 maart 2014 – Zaak C-457/12 – S – Grote Kamer – Nederlandse zaak – persbericht – arrest - persbericht RvS

Artikelen 20 VWEU, 21, lid 1, VWEU en 45 VWEU – Richtlijn 2004/38/EG – Recht van vrij verkeer en verblijf op grondgebied van lidstaten – Begunstigden – Verblijfsrecht van derdelander die familielid is van burger van de Unie, in lidstaat van nationaliteit van die burger – Burger van de Unie die woont in lidstaat waarvan hij nationaliteit bezit – Beroepsactiviteiten – Regelmatige verplaatsingen naar andere lidstaat

In deze zaken gaat het om de vraag in welke omstandigheden een derdelander, partner of familielid van een EU-burger, beroep kan doen op een verblijf (met de EU-burger) in een ander EU-land om een verblijfstitel te verkrijgen.

Hof: Richtlijn 2004/38/EG verzet zich er niet tegen dat een lidstaat weigert een verblijfsrecht toe te kennen aan een derdelander die familielid is van een burger van de Unie, wanneer deze burger de nationaliteit heeft van die lidstaat en aldaar woont, maar zich in het kader van zijn beroepswerkzaamheden regelmatig naar een andere lidstaat begeeft.

Artikel 45 VWEU verleent aan een familielid van een burger van de Unie, dat een derdelander is, een afgeleid verblijfsrecht in de lidstaat waarvan die burger de nationaliteit bezit, wanneer deze burger in laatstbedoelde lidstaat woont, maar zich als werknemer in de zin van die bepaling regelmatig naar een andere lidstaat begeeft, indien de weigering om een dergelijk verblijfsrecht toe te kennen tot gevolg heeft dat de betrokken werknemer ervan wordt weerhouden de rechten die hij aan artikel 45 VWEU ontleent, daadwerkelijk uit te oefenen. Het staat aan de verwijzende rechter om dit na te gaan.

VERVOER

ARREST – 27 maart 2014 – Zaak C-17/13 – Alpina River Cruises en Nicko Tours – persbericht – arrest

Zeevervoer – Verordening (EEG) nr. 3577/92 – Begrip ‚cabotage in het zeevervoer‘ – Cruisediensten – Cruise doorheen de lagune van Venetië, over de Italiaanse territoriale zee en de Po – Vertrek en aankomst in dezelfde haven

Hof: Een zeevervoerdienst in de vorm van een cruise die begint en eindigt met dezelfde passagiers in dezelfde haven van de lidstaat waarin zij plaatsvindt, valt onder het begrip „cabotage in het zeevervoer“ in de zin van verordening (EEG) nr. 3577/92 van de Raad van 7 december 1992 houdende toepassing van het beginsel van het vrij verrichten van diensten op het zeevervoer binnen de lidstaten (cabotage in het zeevervoer).

CONCLUSIE A-G WAHL – 27 maart 2014 – Zaak C-207/13 – Wagenborg Passagiersdiensten e.a. – Nederlandse zaak – conclusie

Vrij verrichten van diensten – Verordening (EEG) nr. 3577/92 – Begrip ‚cabotage in het zeevervoer‘ – Toepasselijkheid – Vervoer van passagiers tussen het Nederlandse vasteland en bepaalde eilanden in het Nederlandse deel van de Waddenzee – Bijlage I bij richtlijn 2006/87/EG – Artikel 1, lid 2, van verordening (EG) nr. 1370/2007

Is de Waddenzee een binnenwater dan wel een zee? In deze zaak over onderhands gegunde vervoersconcessies voor enerzijds de Waddeneilanden Ameland en Schiermonnikoog en anderzijds Vlieland en Terschelling, wordt het Hof gevraagd daarover duidelijkheid te verschaffen.

De minister van Infrastructuur en Milieu had op basis van de Wet Personenvervoer 2000 en verordening 1370/2007 (PSO-verordening) de regels voor binnenlands spoor- en wegenrekeer analoog toegepast op de binnenvaart. Op basis daarvan, ervan uitgaand dat de Waddenzee een binnenwater is, werd de concessie onderhands gegund.

Concurrerende rederijen zien het echter anders en stellen dat het feit dat de Waddenzee op basis van (inter)nationale regelgeving of Europese regelgeving inzake technische voorschriften voor schepen wordt gekwalificeerd als binnenwater, niet afdoet aan het feit dat vervoer op de Waddenzee vervoer over zee in de zin van de Cabotageverordening betreft. Daar komt bij dat de Duitse Waddenzee wel is onderworpen aan de Cabotageverordening. Het is volgens hen ondenkbaar dat de liberalisering van het zeevervoer binnen de Europese Unie eindigt bij de grens tussen de Nederlandse en Duitse Waddenzee.

A-G: Uit de bewoordingen, de systematiek en de doelstelling van de cabotageverordening volgt dat zij op de Waddenzee van toepassing is. Het vervoer tussen het Nederlandse vasteland over de Waddenzee en de betrokken eilanden is zonder meer vervoer over zee. De aanwijzing van het Nederlandse deel van de Waddenzee als binnenwater (zone 2-water) in bijlage I bij richtlijn 2006/87/EG staat niet in de weg aan toepassing van verordening (EEG) nr. 3577/92 (cabotage in het zeevervoer) op het openbaar personenvervoer over de Waddenzee tussen het Nederlandse vasteland en de Waddeneilanden Terschelling, Vlieland, Ameland en Schiermonnikoog.

De toepassing van verordening nr. 3577/92 staat niet in de weg aan de gelijktijdige toepassing van verordening (EG) nr. 1370/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg en tot intrekking van verordening (EEG) nr. 1191/69 van de Raad en verordening (EEG) nr. 1107/70 van de Raad. Wanneer evenwel de toepassing van een of meer bepalingen van verordening nr. 1370/2007 strijdig is met de toepassing van verordening nr. 3577/92, mag alleen de laatste worden toegepast.

Artikel 1, lid 2, van verordening nr. 1370/2007 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer de lidstaten deze verordening van toepassing verklaren op het openbaar personenvervoer over de binnenwateren of de nationale zeewateren, zij de verordening in haar geheel moeten toepassen. In het geval van het openbaar personenvervoer over de nationale zeewateren moeten de lidstaten, wanneer de toepassing van specifieke bepalingen van die verordening strijdig is met de toepassing van bepalingen van verordening nr. 3577/92, de bepalingen van verordening nr. 1370/2007 buiten toepassing laten. Dit is het geval bij artikel 5, lid 4, van verordening nr. 1370/2007 en artikel 4, lid 1, van verordening nr. 3577/92.”

VRIJ VERKEER

ARREST –20 maart 2014 – Zaak C-639/11 – Commissie / Polen – persbericht – arrest
ARREST –20 maart 2014 – Zaak C-61/12 – Commissie / Litouwen – persbericht – arrest

Niet-nakoming – Registratie van motorvoertuigen – Artikelen 34 en 36 VWEU – Richtlijn 70/311/EEG – Richtlijn 2007/46/EG – Rechtsrijdend verkeer in lidstaat – Verplichting, met oog op registratie, om aan rechterkant geplaatste stuurinrichting van personenauto's naar linkerkant te verplaatsen

Hof: Door de registratie van personenauto's met een stuurinrichting aan de rechterkant, afhankelijk te stellen van de verplaatsing van het stuur naar de linkerkant, zijn Polen en Litouwen de verplichtingen op grond van onder meer artikel 34 VWEU niet nagekomen.

3. PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN

VRAGEN UIT NEDERLAND

(Deze rubriek bevat prejudiciële verwijzingen van Nederlandse rechters van de afgelopen maand aan het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg.)

TIP: ZOEKEN NAAR PREJUDICIËLE VRAGEN

Alle prejudiciële verwijzingen (dus ook die van rechters uit andere lidstaten) worden opgenomen in de "Databank verwijzingsuitspraken EU". Deze databank is te vinden in Nova Porta Iuris via "Uitspraken zoeken", onder "jurisprudentieverzamelingen". Daarin kan o.a. gezocht worden op onderwerp en EU-regelgeving. Op die manier is eenvoudig na te gaan of over de geldigheid of uitleg van een bepaalde regel van EU-recht mogelijk al prejudiciële vragen zijn gesteld en/of nog aanhangig zijn. Nota bene: Porta Iuris is alleen beschikbaar voor medewerkers van de Rechtspraak. Prejudiciële verwijzingen zijn ook toegankelijk op de website van HvJEU bij [Info Curia](#).

FISCALE BEPALINGEN

PREJUDICIELE VERWIJZING, 28 maart 2014 - Hoge Raad – verwijzingsuitspraak – databank verwijzingsuitspraken - prejudiciële verwijzing van 7 februari 2014 Gerechtshof 's - Hertogenbosch

Belanghebbende is in dienst van een Luxemburgs bedrijf als binnenvaartschipper. De Luxemburgse autoriteit heeft aan belanghebbende een E 101 verklaring verstrekt. Het geschil spitte zich toe op de vragen of belanghebbende kan worden aangemerkt als rijnvarende als bedoeld in artikel 1, letter m, van het Rijnvarendenverdrag en zo ja, of dat verdrag de Nederlandse socialezekerheidswetgeving aanwijst als de wetgeving die op belanghebbende van toepassing is. Indien dat laatste het geval zou zijn, was voor het Hof voorts in geschil of een door de Luxemburgse autoriteit afgegeven E 101-verklaring in de weg staat aan premieheffing door Nederland.

Het Gerechtshof Den Haag heeft geoordeeld dat belanghebbende is aan te merken als rijnvarende in de zin van het Rijnvarendenverdrag, en dat op grond van artikel 11, lid 2, van dit verdrag de socialezekerheidswetgeving van Nederland op hem van toepassing is. Verder heeft het Hof geoordeeld dat aan de E 101-verklaring geen waarde kan worden gehecht aangezien zij is afgegeven op grond van Verordening nr. 1408/71, en die verordening gelet op het bepaalde in artikel 7, lid 2, onderdeel a, niet van toepassing is op belanghebbende.

4.1.4 In zijn uitspraak van 7 februari 2014, nr. 13/00040, ECLI:NL:GHSHE:2014:248, V-N 2014/12.15, heeft het Gerechtshof 's-Hertogenbosch in een andere zaak wel aanleiding gezien om aan het Hof van Justitie een prejudiciële vraag hierover te stellen. Het Gerechtshof 's-Hertogenbosch heeft daartoe aan het Hof van Justitie - zakelijk weergegeven - de vraag voorgelegd of een orgaan van sociale zekerheid gebonden is aan een E 101-verklaring afgegeven door het bevoegde orgaan van een andere lidstaat, indien de toewijzingsregels van Verordening nr. 1408/71 niet van toepassing zijn omdat sprake is van een rijnvarende. Het Gerechtshof 's-Hertogenbosch heeft daarbij overwogen dat het zelf van oordeel is dat die vraag bevestigend moet worden beantwoord.

4.1.5. Aangezien de beantwoording van die vraag van betekenis kan zijn voor de berechting van de onderhavige zaak, staat de Hoge Raad voor de vraag of hij in deze zaak mag beslissen in overeenstemming met zijn arrest van 11 oktober 2013 zonder prejudiciële vragen te stellen aan het Hof van Justitie en zonder de beantwoording van de prejudiciële vragen van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch af te wachten. Mag de Hoge Raad thans nog steeds, zoals hiervoor in 4.1.3 vermeld, ervan uitgaan dat is voldaan aan de voorwaarden geformuleerd in het arrest van het Hof van Justitie van 6 oktober 1982 (Cilfit, 283/81, Jur. blz. 3415, punt 16) omdat hij meent dat de juiste toepassing van het recht van de Europese Unie op dit punt zo evident is dat daarover redelijkerwijs geen twijfel kan bestaan.